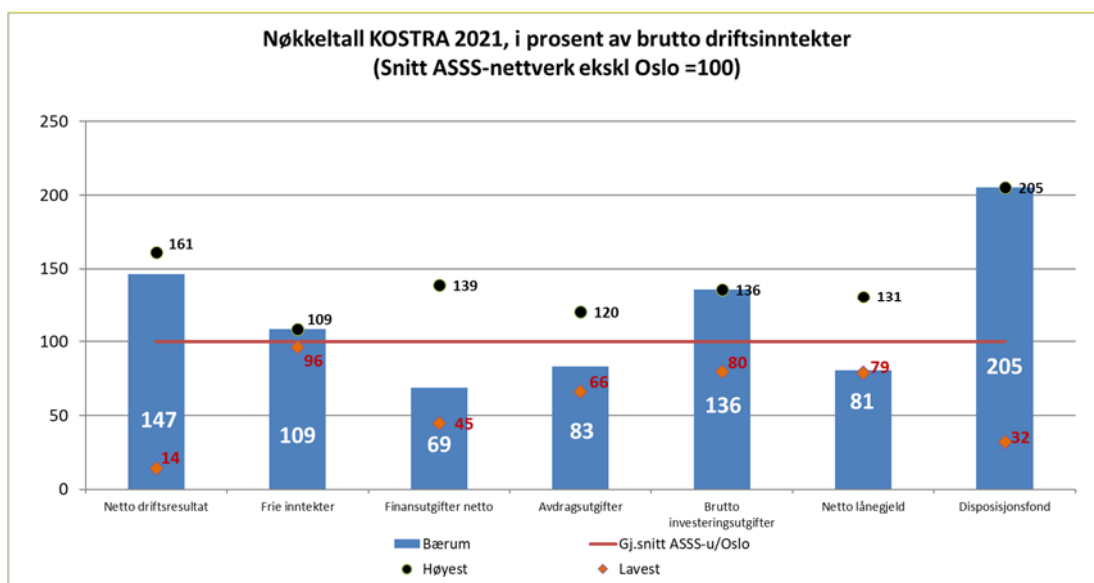

Økonomi

I dette kapitlet beskrives sentrale nøkkeltall knyttet til økonomisk utvikling i Bærum kommune. Alle nøkkeltall er sett i forhold til kommunens totale brutto driftsinntekter.

Status 2021

I figuren under er sentrale nøkkeltall som beskriver det overordnede økonomiske bildet for kommunen sammenlignet med tilsvarende tall for ASSS-kommunene (eks Oslo.) Tallene er omregnet til indekser. Tallene er ikke vektet i forhold til innbyggertall, noe som betyr at alle kommunene i ASSS teller like mye i gjennomsnittsberegningen.

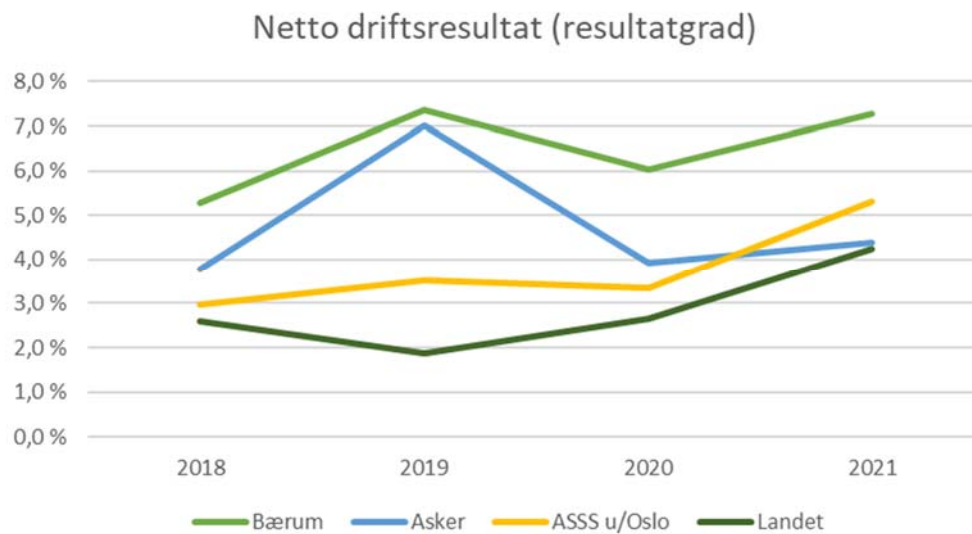

Kilde: *ssb.no*

Kort oppsummert viser figuren at Bærum:

- hadde et netto driftsresultat som var 47 prosent høyere enn gjennomsnittet i ASSS-nettverket.
- har de høyeste frie inntektene i ASSS-nettverket. Dette skyldes høye skatteinntekter.
- har finans- og avdragsutgifter som ligger lavere enn gjennomsnittet for ASSS til tross for høye investeringer. Dette skyldes høy egenkapitalfinansiering og avkastningen fra Bærum kommunale forvaltingsfond (BKFF).
- hadde investeringsutgifter over gjennomsnittet i ASSS-nettverket i 2021. Dette var også høyest i nettverket.
- har lavere netto lånegjeld (gjeldsgrad) enn ASSS-snittet. Lav gjeldsgrad gjør kommunen mindre sårbar ved rentehevinger – lånegjelden er stigende på grunn av høyt investeringsnivå
- har den høyeste beholdningen av disposisjonsfond i nettverket som gjør kommunen robust til å møte mer økonomisk krevende perioder. Det er lagt opp til større bruk av disposisjonsfond i kommende 5 års periode, noe som vil redusere reservene.

Netto driftsresultat (resultatgrad)

Kilde: *ssb.no*

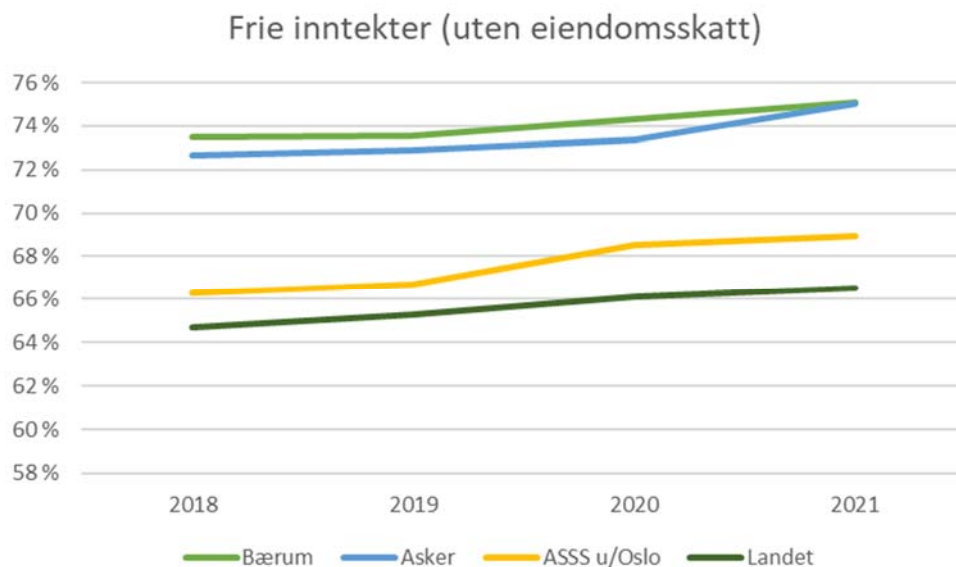
Figuren viser utviklingen i resultatgraden for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Det viktigste måltallet i kommuneøkonomien er netto driftsresultat. Netto driftsresultat viser overskuddet (eller underskudd) på årets driftsregnskap fratrukket netto finansutgifter. Et godt netto driftsresultat vil medvirke til at målkravet for de andre nøkkeltallene også kan oppnås.

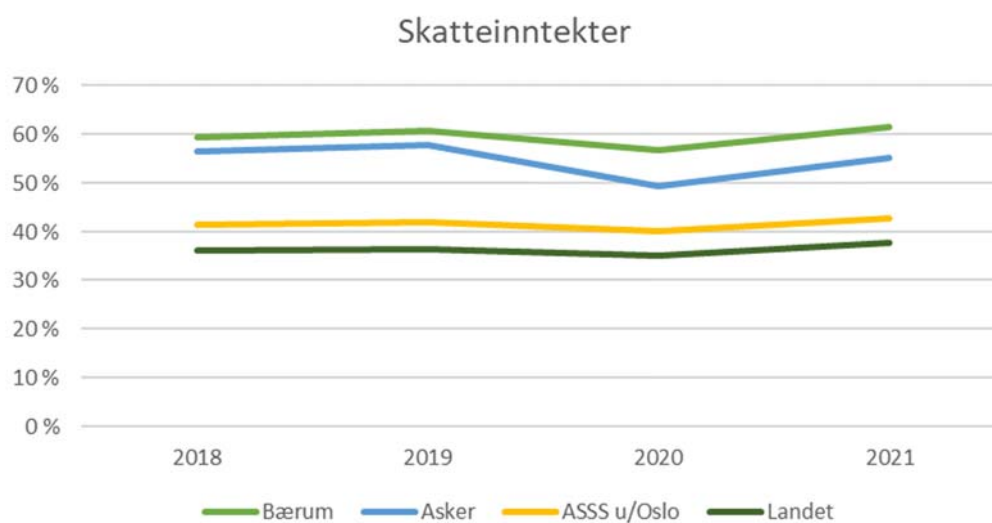
For Bærum var netto driftsresultat i prosent av driftsinntektene (resultatgrad) i 2021 på 7,3 prosent, som er høyest i ASSS-nettverket og 2,0 prosentpoeng høyere enn gjennomsnittet i ASSS. Resultatgraden har vært innenfor målkravene i hele fireårsperioden. De største svingningene i netto driftsresultat skyldes vanligvis skatteinntektene og avkastningen av kommunenes finansielle plasseringer som kan variere mye mellom år. Både Asker og Bærum har høye skatteinntekter og store finansielle plasseringer. Resultatgraden vil derfor ofte svinge mer for Asker og Bærum enn for de andre kommunene. Sammenlignet med gjennomsnittet for ASSS-kommunene er ekstraordinære høye skatteinntekter sammen med god avkastning fra Bærum kommunes forvaltningsfond hovedårsaken til den høye resultatgraden de siste årene. Mye av veksten fra 2018 til 2019 skyldes en kombinasjon av god skatteinngang og en solid positiv avkastning i kommunens finansielle plasseringer i 2019. Fallet fra 2019 til 2020 skyldes effekter av covid-19-pandemien, der den lave skatteinngangen er hovedforklaringen. Avkastningen i kommunens finansielle plasseringer var god, men skatteveksten var lavest i ASSS-nettverket. For 2021 ble både skatteinngangen og avkastningen fra forvaltningsfondet god.

Frie inntekter

Figurene under viser de frie inntektene og skatteinntektenes andel av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet. Kommunesammenslåingene 1. januar 2020 er ikke hensyntatt i tall for ASSS før 2020. Sammenslåingen er hensyntatt for Asker.

Kilde: *ssb.no*

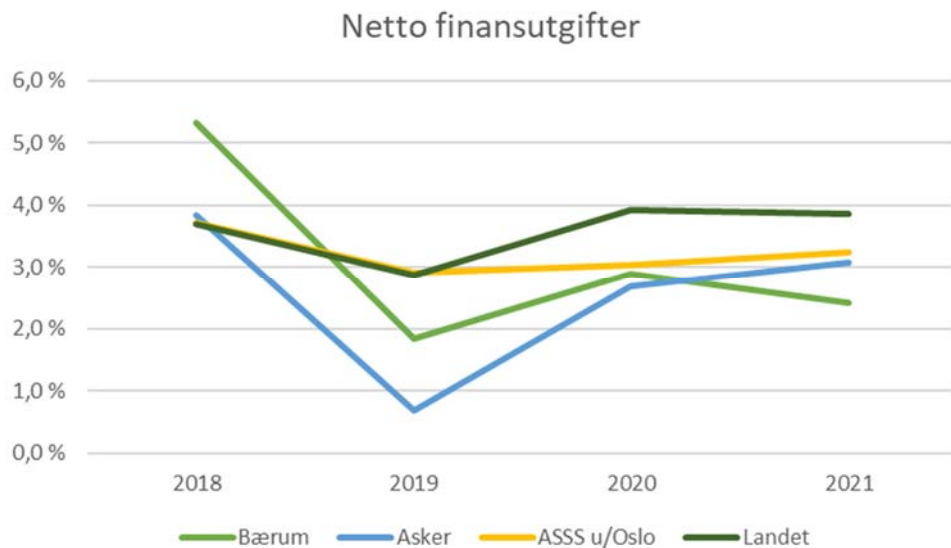
Kilde: *ssb.no*

De frie inntektene er kommunens største inntektskilde og utgjør for Asker og Bærum over 70 prosent av de samlede inntektene der skatteinntektene er den dominerende delen. For Bærums del har skatteinntektene de fire siste årene i gjennomsnitt utgjort om lag 60 prosent av de samlede inntektene. For ASSS-kommunene er skatteandelen under 42 prosent. De årlige skatteinntektene vil variere og grunnet pandemien har svingningene de to siste årene vært større enn mellom mer normalår. Fra en ekstraordinær høy arbeidsledighet i begynnelsen av pandemien, lavere lønnsvekst og lavere utbytte utbetalinger i 2020, ble aktivitetsnivået høyere enn hva mange forutså i 2021. Dette bidro til at skatteinntekten i kommunene ble vesentlig høyere enn hva som lå til grunn i

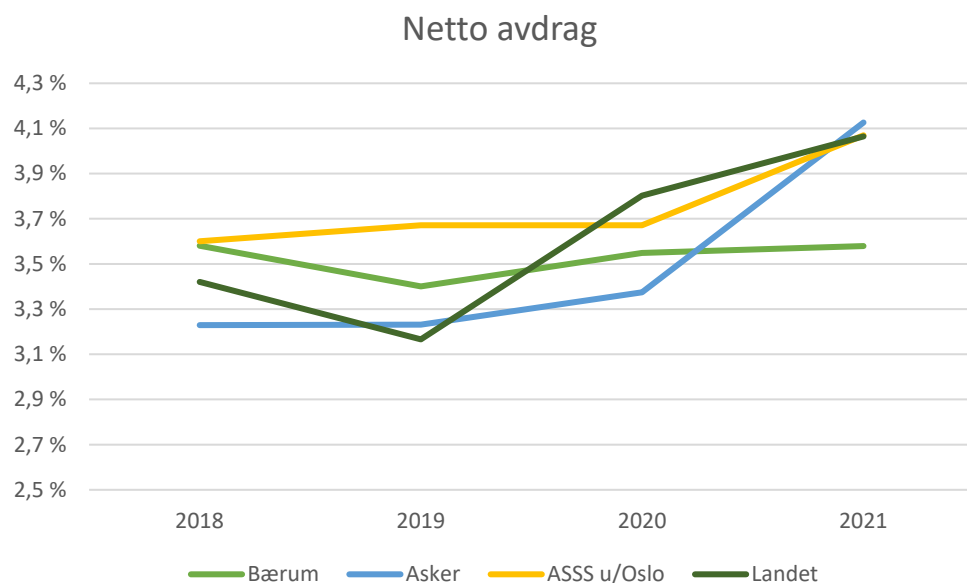
budsjettene. For Bærum ble veksten i 2020 negativ med 4,4 prosent og positiv med 19,4 prosent i 2021. Gjennomsnittlig vekst i perioden 2018 – 2021 har vært 6,3 prosent.

Netto finansutgifter

Figurene under viser utviklingen i netto finansutgifter og avdragsutgifter av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Kilde: *ssb.no*

Kilde: *ssb.no*

Netto finansutgifter består av renter og avdrag og avkastning fra finansielle plasseringer som Bærum kommunes forvaltningsfond. Både gjeldsnivå, rentenivå og avkastningen fra de finansielle plasseringene vil påvirke netto finansutgifter. Både Asker og Bærum har høye finansielle plasseringer (energifond/forvaltningsfond), og netto finansutgifter vil derfor svinge mer for Asker

og Bærum enn det som er vanlig for norske kommuner. I 2018 hadde fondet negativ avkastning, og det medvirket til relativt høye finansutgifter. De tre siste årene har forvaltningsfondet hatt solid positiv avkastning og derved bidratt til lave netto finansutgifter for kommunen.

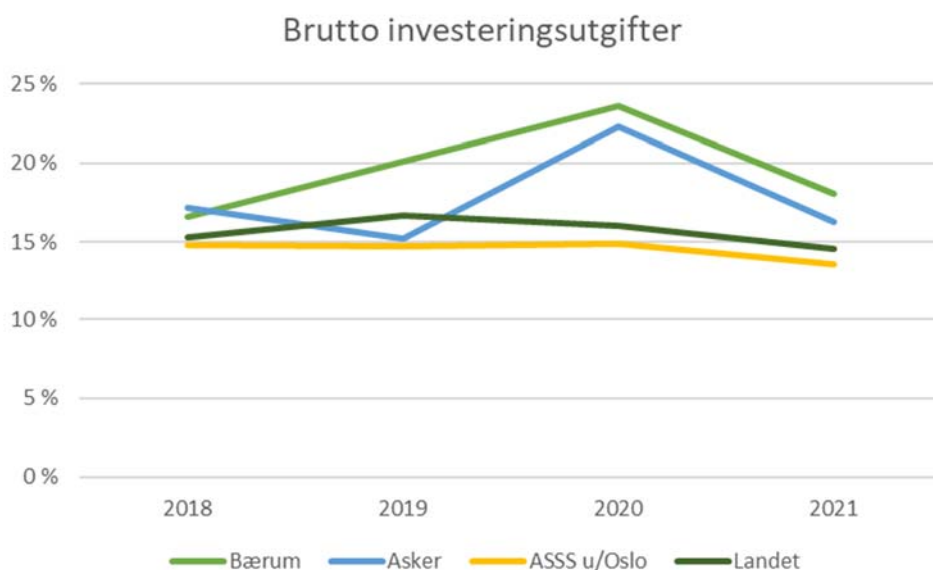
Finansutgifter eksklusive avkastningen i forvaltningsfondet er økt fra 4,4 prosent i 2018 til 4,9 prosent i 2021 basert på kommunekassens regnskap. Det har vært høy investeringstakt og økende i lånegjeld i perioden.

Til tross for høy investeringsaktivitet sammenlignet med Asker, gjennomsnittet av de øvrige ASSS-kommunene og kommunene i resten av landet går noe mindre del av driftsinntektene med til å betale avdrag i 2021. Det henger sammen med en høy egenkapitalfinansiering av investeringene som er med på å holde gjeldsnivået nede.

Lav rente siden finanskrisen i 2008 har bidratt til at finansutgiftenes andel av sum driftsinntekter er blitt holdt nede. I Justert Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan 2021–2040 (LDIP) er investeringsnivået tatt noe ned, men nivået er fortsatt høyt. Vekstutsiktene kom opp etter pandemien og Norges bank startet med forsiktige rentehevinger i 2021. I 2022 har inflasjonen vært høy som følge av krigen i Ukraina, med økte energi- og matpriser, samt en solid etterspørselsøkning etter at samfunnet er åpnet opp igjen etter pandemien. Norges bank har derfor økt takten i rentehevingene og styringsrenten er varslet å øke til drøyt 3 prosent frem mot sommeren 2023. Et høyt investeringsnivå og et noe høyere rentenivå gjør at det forventes at finansutgiftene vil utgjøre en noe høyere andel av inntektene fremover.

Investeringer

Figuren under viser brutto investeringsutgifter sett i forhold til sum driftsinntekter. Kommunesammenslåingene 1. januar 2020 er ikke hensyntatt i tall for ASSS før 2020. Sammenslåingen er hensyntatt for Asker.

Kilde: *ssb.no*

Som figuren viser har investeringsaktiviteten for Bærum vært høy i hele perioden, med en topp i 2020. Det er en stigende tendens i perioden, fra nivåer rundt 13 prosent før 2018 økt til over 23

prosent i 2020. For ASSS-nettverket har investeringsnivået ligget i underkant av 15 prosent i hele fireårsperioden. Den neste 5–10 årsperioden vil investeringsaktiviteten for Bærum fortsette å være høy og det forventes investeringsnivåer over 20 prosent av driftsinntektene i perioden.

Gjeld og egenkapital

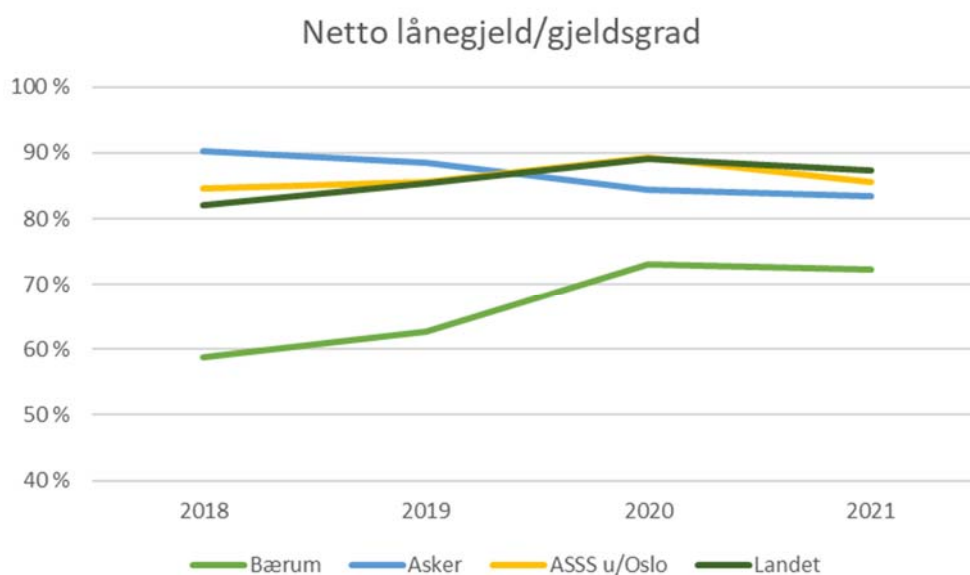
Gjeld

Hvor mye gjeld en kommune tåler avhenger av flere forhold:

- inntektsutvikling
- gjeldens sammensetning
 - hvor stor andel av gjelden er selvfinansierende via gebyrer og brukerbetaling (rentabel)
 - hvor stor andel av gjelden er ikke-rentabel – den delen av gjelden som kommunen selv må dekke av egne midler
- hvor store reserver kommunen har og da spesielt disposisjonsfond, som ikke er bundet opp til spesifikke formål

Gjeldsnivået fremstilles ofte som gjeldsgrad og måles ved å se hvor stor andel den samlede gjelden utgjør av driftsinntektene. Gjeldsgrad er netto lånegjeld (langsiktig gjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser, fratrukket totale utlån og utbrukte lånemidler) som andel av driftsinntektene. Utviklingen i gjeldsgrad avhenger av utviklingen i investeringer og tilhørende låneopptak, samt utviklingen i kommunens driftsinntekter. Stiger gjeldsgraden, vil det si at gjelden stiger mer enn inntektene. I lys av hva som er økonomisk bærekraftig for kommunen er utviklingen i den ikke-rentable gjelden særlig viktig, da den må dekkes av egne midler. Når det gjelder den rentable gjelden forventes kostnadene å bli dekket av andre (gebyrinntekter, husleieinntekter mv.), men kommunen står med risikoen dersom slike inntekter av en eller annen grunn blir forsinket eller bortfaller.

Figuren under viser utviklingen i gjeldsgrad for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet

Kilde: *ssb.no*

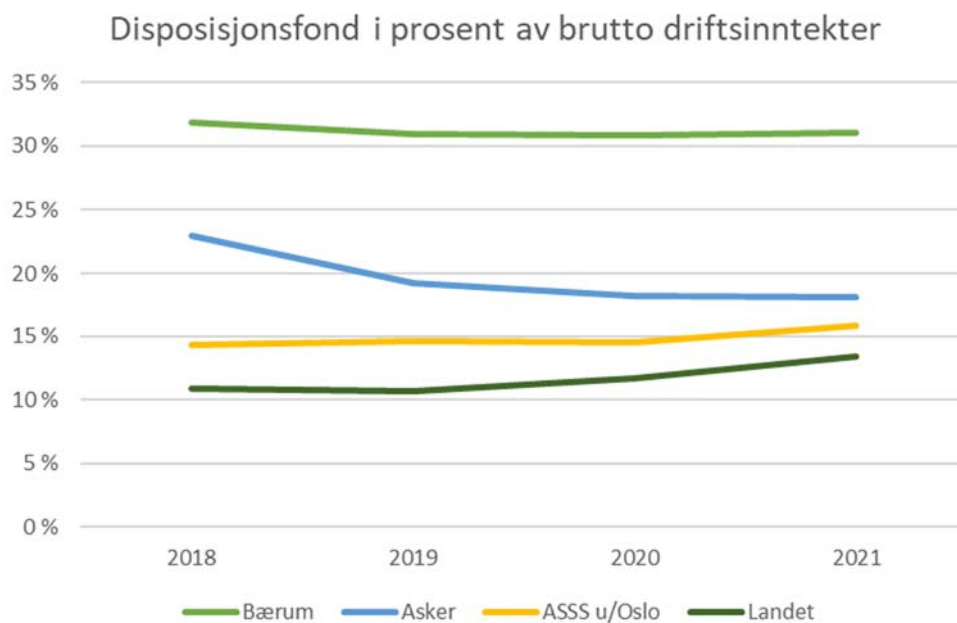
Figuren viser at Bærum de siste årene har hatt en lavere gjeldsgrad enn både Asker, gjennomsnittet for ASSS uten Oslo og Landet. Oslo og Bergen har imidlertid lavere gjeldsgrad enn Bærum med

henholdsvis 53 prosent og 71 prosent. Høyeste gjeldsgrad har Tromsø med 118 prosent. Bærums lave gjeldsgrad skyldes en høy egenkapitalfinansiering av investeringsprosjektene som muliggjøres gjennom høye brutto driftsinntekter.

Bærums gjeldsgrad har ligget relativt stabilt i området 60–70 prosent de siste årene. Gjeldsgraden ventes imidlertid å øke igjen, som en konsekvens av vedtatte økonomiplaner, kommunedirektørens forslag til budsjett- og økonomiplan for 2022–2055 og investeringsnivået som ligger til grunn for Justert Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan 2021–2040 (LDIP). Gjeldsgraden kan passere 100 prosent, men det ligger en forventning om at det vil være forbigående og at gjeldsgraden vil falle utover i perioden. Gjennomsnittlig gjeldsgrad i perioden 2021–2040 er 75 prosent forutsatt investeringsplanen i LDIP. I Budsjett- og økonomiplan 2022–2025 er gjeldsgraden beregnet å bli cirka 100 prosent i 2025.

Fond

Figuren viser disposisjonsfond (kommunens ubundne fond) i prosent av sum driftsinntekter for Bærum, Asker, ASSS-kommunene og landet.

Kilde: *ssb.no*

Bærum har benyttet muligheten de siste årene har gitt, med ekstraordinære skatteinntekter, til å styrke reservene. Disposisjonsfond har eksempelvis økt fra om lag 14 prosent i 2010 til over 30 prosent i de senere årene. Til sammenligning er gjennomsnittet i ASSS-nettverket i overkant av 15 prosent i 2021. Høye reserver er med på å redusere finansiell risiko og kan brukes til å finansiere investeringene. Kommunedirektøren legger opp til å bruke mer av fond i kommende budsjett- og økonomiplanperiode enn hva som har vært tilfelle de siste årene. Dette som en konsekvens av det høye investeringsbehovet.

Nøkkeltallene med størst effekt for plassering i Kommunebarometeret 2021 – Økonomi

Bærum kom på 133. plass i Kommunebarometeret 2022 innen tjenesteområdet Økonomi. Flere av de viktigste nøkkeltallene i barometret på dette området samsvarer med de som er omtalt over.

Premieavvik er ikke drøftet over og inngår som nøkkeltall i kommunebarometeret. Bærum kommune får laveste score (1) på nøkkeltallet ØK11 Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter. Nøkkeltallet viser at kommunens pensjonspremieavvik i balansen utgjør 11,98 prosent av brutto driftsinntekter. Det store akkumulerte premieavviket i regnskapet har medført at kommunen har avsatt midler på et eget pensjonsfond som tilsvarer inndeckning av cirka 40 prosent av beløpet. Premieavvikene de enkelte år avdras over 15, 10 eller 7 år avhengig av når det oppstod. Nye premieavvik har kort avdragstid (7 år) og balansepost for premieavvik ventes derved å bli redusert over tid.